

Poronjäkälet

Renlavar
Cladonia subgenus *Cladina*

EU:n lajikoodi: 1378

Luontodirektiivin laji (liite V)

BOR suojelutaso suotuisa, vakaa

ALP suojelutaso epäsuotuisa riittämätön, vakaa

Luonnehdinta

Poronjäkälet ovat metsissä, kallioilla ja tunturikankailla kasvavia yleisiä jäkäliä. Ne kuuluvat torvijäkälien (*Cladonia*) sukuun, vaikka erottuvat siitä morfologiansa perusteella omaksi ryhmäkseen. Suomessa esiintyy seitsemän poronjäkälalajia tai -alajia: valkoporonjäkäle (*Cladonia arbuscula* ssp. *squarrosa*), mietoporonjäkäle (*C. mitis*), hentoporonjäkäle (*C. ciliata*), lännenporonjäkäle (*C. portentosa*), harmaa-poronjäkäle (*C. rangiferina*), palleroporonjäkäle (*C. stellaris*) ja sysiporonjäkäle (*C. stygia*). Jäkälet lisääntyvät ja leviävät lähes yksinomaan suvuttomasti.

Elinympäristö ja levinneisyys

Hitaan kasvunsa vuoksi jäkälet menestyvät parhaiten kasvupaikoilla, missä äärevät olosuhteet, kuten kuivuus tai kylmyys, rajoittavat korkeampien kasvien kasvua. Poronjäkälien tyypillisiä kasvupaikkoja ovatkin vettä hyvin läpäisevät karut hiekkamaat, ohuthumuksiset kalliomaat, karut tunturikoivikot ja -kankaat. Poronjäkälet kasvavat myös turvealustalla, mutta runsaana vain keidassoiden rahkamättäillä ja pohjoisten soiden rahkapalsojen laella. Hentoporonjäkäle ja lännenporonjäkäle esiintyvät Suomessa vain rannikolla, ja ne ovat suhteellisen vähälukuisia. Muut lajit esiintyvät koko maassa.

Nykytila ja uhkatekijät

Poronjäkälet ovat 1950-luvun jälkeen vähentyneet koko maassa. Seurantakoelaloilla niiden sekä peittävyys että lajimäärä ovat vähentyneet edelleen vuodesta 1995. Pohjoisessa suurin syy taantumiseen on pitkään jatkunut voimakas porolaidunnus, ja jäkälikköjen tila on monin paikoin erittäin heikko. Muita vähentymisen syitä ovat yleinen rehevöitymiskehitys sekä paikallisesti muun muassa kuloutuksen vähentyminen ja paloalueiden pieneneminen. Poronjäkäliä myös kerätään poronhoitoalueen eteläpuolelta porojen lisäravinnoksi. Koristetarkoituksiin kerätään erityisesti palleroporonjäkäleä, josta suuri osa menee vientiin.

Hoitosuositukset

Poronhoitoalueella turvataan sekä kesä- että talvilaidunten kestävä tuottokyky.

Lähteet

- Kumpula, J., Tanskanen, A., Colpaert, A., Anttonen, M., Törmänen, H., Siitari, J. & Siitari, S. 2009. Poronhoitoalueen pohjoisosan talvilaitumet vuosina 2005–2008 – Laidunten tilan muutokset 1990-luvun puolivälin jälkeen. Riista- ja kalatalous – Tutkimuksia 3/2009. 48 s.
- Nousiainen, H. 2000. Jäkälet. Teoksessa: Reinikainen, A., Mäkipää, R., Vanha-Majamaa, I. & Hotanen, J.-P. (toim.). Kasvit muuttuvassa metsäluonnossa. Tammi, Helsinki. S. 282–301.
- Stenroos, S., Ahti, T. & Lohtander, K. & Mylly, L. (toim.) 2011. Suomen jäkäläopas. Norrlinna 21: 1–534.
- Tonteri, T., Salemaa, M. & Rautio, P. 2013. Changes in understory vegetation in Finland in 1985–2006. Teoksessa: Merilä, P. & Jortikka, S. (toim.). Forest Condition Monitoring in Finland - National report. The Finnish Forest Research Institute. 15 s.

Kuva: Katariina Mäkelä